

Město Hodkovice nad Mohelkou

Koncepce rodinné a seniorské politiky města Hodkovice nad Mohelkou na období 2020 - 2026

Tým zpracovatelů:

Ing. Lenka Pohlodková
PhDr. Oldřich Čepelka
Ing. Markéta Khauerová
Nad'a Burianová

Hodkovice nad Mohelkou, únor 2020

Obsah

1. Společná část koncepce rodinné a seniorské politiky
2. Rodinná politika
 - 2.1 Analytická část
 - 2.2 Návrhová část
3. Seniorská politika
 - 3.1 Analytická část
 - 3.2 Návrhová část
4. Závěr

1. SPOLEČNÁ ČÁST

Podle poslední statistiky ČSÚ měly Hodkovice nad Mohelkou k 1. 1. 2019 celkem 2944 obyvatel (1479 žen a 1465 mužů). Průměrný věk byl 41,6 roku (v Liberci 42,0 a v celé ČR 43,3).

Ve věku 0 až 19 let zde žilo 594 osob a ve věku 60 let nebo více celkem 717 osob. V rozdělení do věkových skupin:

věk	muži	ženy	celkem
0-4	72	80	152
5-9	86	67	153
10-14	63	80	143
15-19	78	68	146
20-24	75	78	153
25-29	98	85	183
30-34	90	107	197
35-39	93	106	199
40-44	167	154	321
45-49	131	118	249
50-54	111	81	192
55-59	69	70	139
60-64	96	68	164
65-69	93	114	207
70-74	78	92	170
75-79	35	48	83
80-84	17	34	51
85 a více	13	29	42
celkem	1465	1479	2944

Stav k 1.1.2019

Koncepce rodinné a seniorské politiky se tedy připravuje pro 45% všech obyvatel (nepočítáme-li stovky rodičů dětí do 15, resp. 19 let). V posledních letech se do Hodkovic začíná stěhovat více mladých rodin s dětmi (čtvrť Nové Hodkovice). Proto je pro nás stále důležitější zakládat i mezigenerační aktivity.

Současně však stoupá i počet seniorů, a to jak těch, kteří se důchodového věku dožívají v relativním zdraví a s dostatečným finančním, resp. majetkovým zajištěním, tak těch, kteří jsou zdravotně nebo sociálně postiženi a potřebují rozmanitou péči a služby.

Na základě celostátních demografických údajů lze přitom odhadovat, že průměrná délka života osob, kterým je nyní 65 let, je asi 81 let u mužů a 85 let u žen. To znamená, že muž, který v Hodkovicích odešel do důchodu v 65 letech, zde bude žít v průměru ještě dalších 16 let. V jakém zdraví tato léta prožije? Co bude dělat ve volném čase, kterého má víc, než když pracoval? Jaké služby bude potřebovat a jakou nabídku aktivit by uvítal? Obdobně to platí pro ženy a dalších 20 let jejich života.

Cílem koncepce je pomoci městu při utváření vhodného životního prostoru pro rodiny s dětmi a seniory.

V posledních letech se v Hodkovicích uskutečnila řada investic, které zlepšily životní podmínky všech obyvatel, a především rodin s dětmi, méně již seniorů. Jsou to především:

- sportovní areál za ZŠ
- nová sportovní hala
- rozšíření kapacity MŠ novou přístavbou
- stavba nového dětského hřiště v celkem 4 lokalitách
- založení Rodinného klubu Motýlek
- příprava stavby chodníků v nově budovaných lokalitách

Perspektivně ve městě chybí víc bytů pro mladé, ale i pro seniory a pro jednotlivce. Horší je pracovní uplatnění mladých kvalifikovaných lidí a osob v předdůchodovém nebo časně důchodovém věku.

Hodkovice n. M. mají dobře fungující dotační program na podporu neziskových organizací a občanů, kteří pořádají aktivity pro rodiny a seniory (v roce 2020 bylo rozděleno 400 tisíc Kč).

Investiční akce na pomoc rodinám a seniorům:

Rodinám a seniorům budou sloužit především tyto investiční akce, které se stanou i součástí celkové aktualizované strategie rozvoje města:

- Dokončení revitalizace sídliště Podlesí (parkovací místa, oddychové zóny)
- Dětské hřiště a oddechová zóna v lokalitě Mlýnská ul.
- Rekonstrukce podkrovních prostorů ZŠ
- Rekonstrukce koupaliště, jeho přeměna na koupací biotop
- Úpravy lesoparku u Křížové cesty
- Bezpečná cyklostezka z Hodkovic směrem do Podještědí
- Výstavba veřejných toalet v horní části města
- Výstavba a rekonstrukce malometrážních bytů, které by byly vhodné pro seniory i mladé lidi před založením rodiny
- Komplexní rekonstrukce kulturního domu

Koncepce volně navazuje na strategické dokumenty přijaté na úrovni Libereckého kraje, MPSV a vlády ČR, vznikla však „zdola“, rozbohem a hodnocením místních potřeb. Dále bere v úvahu požadavky a náměty, které zveřejnila Světová zdravotnická organizace v dokumentu „Globální města přátelská seniorům“ (2007).

Z tuzemských strategií to jsou:

- Strategie rozvoje Libereckého kraje (2020)
- Strategický plán rodinné politiky Libereckého kraje 2019-2023
- Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Libereckého kraje na období 2018-2020 (2017)
- Strategie přípravy na stárnutí společnosti 2019-2025 (MPSV ČR)
- Aktualizovaná koncepce rodinné politiky (květen 2019) (MPSV ČR)
- Strategický plán rozvoje města Hodkovice nad Mohelkou (2014)

2. RODINNÁ POLITIKA

2.1 Analytická část

A. Současný stav

Zdravá a fungující rodina je základní jednotkou společnosti, která je důležitá pro další fungování společnosti jako celku. Přesto se současné rodiny potýkají s řadou problémů vedoucí k postupnému stárnutí populace z důvodu odkládání rodičovství. Pokud se podíváme na souhrnná čísla počtu nově narozených dětí v Hodkovicích nad Mohelkou v posledních více než 40 letech, můžeme tento trend stejně jako v jiných regionech České republiky potvrdit. Od roku 1971 se průměrně narodilo v našem městě 33 dětí za rok, přičemž průměrný počet nově narozených dětí v období do roku 1989 byl 40 za rok, zatímco v období po revoluci do roku 2019 byl tento počet 28. Nižší porodnost však vyvažuje v prvních dvou dekádách 21. století migrační přírůstek, který byl v průměru 90 přistěhovalých obyvatel za rok a vyústil tak v celkový přírůstek obyvatel v našem městě o 22 obyvatel za rok.

Mezi hlavní problémy současných rodin patří:

- nízká porodnost a vzrůstající problém neplodnosti spojený se zvyšujícím se průměrným věkem matky při narození 1. dítěte
- přetrvávající stereotypy o roli ženy jako primárního pečovatele o děti
- sociální izolace ženy na mateřské a rodičovské dovolené
- zvýšené náklady na základní potřeby rodin, zejména pak náklady na bydlení rodin a vyšší zadluženost rodin
- vysoká rozvodovost a život dětí v neúplných rodinách
- náročné sladování rodinného a pracovního života žen pečujících o děti a rozdíl v příjmech mužů a žen vracejících se do práce po mateřské dovolené
- vliv závislostí na digitálních technologiích na kvalitu rodinného života a přirozeného vývoje dětí.

Zejména problém sladování rodinného a pracovního života je v Hodkovicích nad Mohelkou stejně jako v celém Libereckém kraji daný převažujícím charakterem činnosti většiny zaměstnavatelů. V Libereckém kraji převažují výrobní podniky pro automobilový průmysl se směnným provozem, ve kterém se jen velmi těžko zavádějí pružná pracovní doba či jiné flexibilní formy práce jako je práce na částečný úvazek, home office či sdílené pracovní místo. Stejně tomu je i u největšího zaměstnavatele v obci, kterým jsou závody Monroe Czechia a Tenneco. Na druhou stranu Hodkovice mohou těžit ze své polohy v blízkosti krajského města a dalších dvou velkých měst Jablonce nad Nisou a Turnova a díky své poloze na rychlostní komunikaci umožňují dojíždění za prací i do vzdálenějších měst jako je Mladá Boleslav či Praha.

S tím souvisí potřeba dostupnosti péče o předškolní a školní děti, a to zejména dostatečný počet míst v mateřské školce a ve školní družině. Zároveň zajištění aktivního života dětí v jiných mimoškolních organizacích umožňuje dětem aktivní trávení volného času v době, kdy se jim rodiče nemohou věnovat. V tomto ohledu vedení města Hodkovice nad Mohelkou provedlo již řadu opatření jako je navýšení kapacity mateřské školy a plánované navýšení kapacity základní školy, výstavbu nové sportovní haly a sportovního areálu za základní školou. Podporuje řadu spolků a neziskových organizací nabízející všestranný rozvoj dětí a rodin z dotačního programu města. Mezi významné NNO podporující rodinnou politiku města patří rovněž rodinný klub Motýlek, který slouží rodinám s dětmi a seniorům a pomáhá odstraňovat sociální izolaci jak žen

na mateřské a rodičovské dovolené, tak pomáhá začleňování nově přistěhovalých občanů do komunitního života města.

Nezanedbatelný podíl na rozvoji rodinné politiky města mají také akce a aktivity ve prospěch rodin jako je sázení stromů za nově narozené občanky, každoročně pořádané Hodkovické slavnosti, sportovní závody a kulturní akce. Řadu prarodinných opatření také vykonává odborový svaz Monroe Czechia a Tenneco, který v létě pořádá příměstské i pobytové tábory pro děti zaměstnanců, organizuje Mikulášskou nadílku či ples a je významným sponzorem mateřské školy a dalších akcí.

B. Zhodnocení – SWOT analýza

Pro zhodnocení současné situace a výhledu na další léta byla zpracována SWOT analýza. Podkladem pro ni byly:

- Výsledky dotazníkového šetření z prosince 2019, **110** odpovědí od osob, které mají v rodině nezaopatřené dítě do 19 let).
- Hlasování členů pracovní skupiny z ledna 2020.
- Diskuse a závěry pracovní skupiny rodinné politiky a čtyřčlenného zpracovatelského týmu plánu na rok 2020 (únor 2020).

S = přednosti, výhody, silné stránky města:

Hlavní přednosti:

- Blízkost krajského města a dobrá dopravní dostupnost
- Předškolní vzdělávání s dostatečnou kapacitou
- Základní vzdělávání a rozmanitá mimoškolní činnost
- Bohatá spolková činnost a participace NNO
- Existence Rodinného klubu Motýlek z.s.
- Řada kulturních, společenských a sportovních akcí v průběhu roku

Další přednosti:

- Rostoucí zájem o Hodkovice ze strany mladých rodin
- Nová sportovní hala a dostatek dalších sportovišť
- Činnost odborového svazu Monroe Czechia a Tenneco ve prospěch rodin s dětmi
- Silná a soudržná komunita v Nových Hodkovicích
- Mezigenerační aktivity ve spolupráci MŠ a DPS
- Dobrá informovanost a zájem o akce ze strany veřejnosti
- Aktivní a vstřícné vedení města

W = nedostatky, problémy, nevýhody, slabé stránky:

Hlavní nedostatky:

- Chybějící zázemí pro mládež 10+
- Bezpečnost z hlediska přesunu dětí
- Obec je rozdělena na „staré“ a „nové“ Hodkovice, obyvatelé se vzájemně méně znají
- Komplikované skloubení pracovního a rodinného života
- Přesycenost nabídky kulturních a společenských akcí

- Obec nepracuje s rodinami cizinců
- Neexistence oddechové zóny v Nových Hodkovicích

Další nedostatky:

- Nepřehlednost informací
- Slabší zaměření na udržitelnost, ekologii a životní prostředí
- Nemáme přehled o potenciálně problémových dětech ve starším školním věku

O = příležitosti, které se objeví v dalších letech a bude možné je využít:

Hlavní příležitosti:

- Navýšení kapacity ZŠ díky realizaci půdní nástavby
- Vybudování nízkoprahového zařízení pro mládež
- Podpora mezigeneračních projektů a aktivit
- Výpomoc ze strany seniorů za účelem sladění pracovního a rodinného života
- Vybudování cyklostezek a chodníků v problémových oblastech
- Spolupráce se školním parlamentem

Další příležitosti:

- Zapojení seniorů v mimoškolních činnostech pro děti a mládež
- Vybavení vhodných prostor za účelem vzniku co-workingového centra
- Preventivní zdravotní programy
- Vznik přírodní naučné stezky

T = ohrožení, která mohou přijít:

Hlavní hrozby:

- Nedostatek ploch pro bydlení
- Zvyšující se závislost dětí a mládeže na digitálních technologiích, nezáměr o aktivní trávení volného času
- Nerespektování pravidel bezpečného provozu na komunikacích ze strany rodičů/řidičů

Další hrozby:

- rozpad rodin, nezáměr a rezignace, výchova dítěte mimo rodinu
- nedostupnost dalšího bydlení pro mladé rodiny

Všechny tyto poznatky a závěry byly promítnuty do návrhové části koncepce.

2.2 Návrhová část

C. Vize, tematické oblasti činnosti města a hlavní cíle

Naše vize:

**Rodina je základ každé společnosti.
Vytváříme přívětivé místo pro život všech jejích členů.**

Znalost potřeb místních obyvatel umožňuje podporovat rozvoj příznivých podmínek pro zakládání a fungování rodin, mezigeneračního soužití a zlepšování komunitního života. Na druhou stranu je cílem města nejenom zajistit škálu aktivit a zařízení, která nabídnou možnost aktivně trávit volný čas, ale respektovat autonomii rodin, nepřebírat za ně odpovědnost a napomáhat tomu, aby rodina fungovala přirozeně.

Celou rodinnou problematiku z pohledu města rozdělujeme do pěti tematických oblastí a hlavní cíle koncepce jsou následující:

Cíl 1: Motivovat děti a mládež k aktivnímu a zdravému životnímu stylu

Cíl 2: Zajistit bezpečné a příjemné zázemí s důrazem na rodiny s dětmi

Cíl 3: Nabídnout transparentní podnikatelské prostředí a pomoci sladovat pracovní a rodinný život

Cíl 4: Vybudovat a podporovat soudržnou komunitu rodin s dětmi, které se vzájemně znají, setkávají a uznávají význam mezigenerační spolupráce

Cíl 5: Využít přírodní potenciál a polohu města pro zvyšování povědomí dětí o trvale udržitelném rozvoji

D. Opatření a aktivity

Město bude dosahovat vytyčených cílů postupně, a to realizací řady opatření (aktivit a akcí). Navržená opatření neinvestičního charakteru, rozdělená do tematických oblastí, jsou v tabulkovém přehledu.

Všechna opatření charakterizujeme pomocí dvou kritérií:

- důležitost
- proveditelnost

Důležitostí opatření míníme velikost dopadu (kolika lidí se týká), významnost potřeb, které uspokojuje, příp. naléhavost řešení.

Proveditelností míníme, do jaké míry nebo zda vůbec lze opatření uskutečnit ihned, anebo až po určité přípravě. Opatření, pro které nejsou známy dostupné zdroje financování, může být sice důležité, ale nyní není proveditelné. Může jít také o nejasnost celého záměru, o legislativní a správní překážky, o personální nezajištěnost přípravy aj.

opatření	proveditelné P	zatím neproveditelné NP
velmi důležité D	dáváme do plánu na nejbližší rok	připravujeme na později
méně důležité MD	realizovat po uskutečnění velmi důležitých	zatím odsunujeme */

*/ dokud se nestane velmi důležitým anebo proveditelným

„Méně důležité“ neznámá „nedůležitá“ (v tom případě by zde opatření vůbec nebylo). Jde však o opatření, které je buď zbytné nebo se týká malého počtu osob anebo není tak naléhavé jako opatření se známkou D = velmi důležité. Údaje v přehledu ovšem platí pro současnost, v budoucnu se mohou měnit a budou každoročními plány upřesňovány.

„Neproveditelné“ znamená pouze to, že v současné době chybí personální zajištění, financování nebo řádné ujasnění daného záměru. Během roku se tak řada „neproveditelných“ opatření může stát dobře proveditelnými.

Jde tedy spíše o „zásobník opatření“, které mnohou být realizovaná ve prospěch seniorů ve městě, příp. dětí (oblast 5). Podrobnosti k řadě opatření (označených D a P) lze najít v plánu akcí a aktivit na rok 2020.

Výsledky dotazníkového šetření, SWOT analýza a pravidelná účast na aktivitách pro rodiny, stejně jako návštěvy rodinného klubu Motýlek umožňující kontakt s rodiči dětí do 18 let vyústily ve formulaci cílů a opatření ve prospěch rodin s dětmi.

Cíl 1: Motivovat děti a mládež k aktivnímu a zdravému životnímu stylu

Rozšíření oddechových zón a dětských hřišť	D	P
Pro děti a mládež 10+ zřídit nízkoprahové zařízení	D	P
Výstavba parkourového hřiště a workoutových prvků	D	P
Bezplatné využití hřiště za ZŠ (mimo tenisových kurtů)	D	P
Setkání se zajímavými osobnostmi, které dětem např. předvedou, jak trénovat na parkurovém hřišti, jak začít s novým sportem apod.	MD	P
Revitalizace koupaliště, jeho přeměna na koupací biotop	D	NP
Výstavba in-line dráhy	MD	NP
Znovuobnovení hřiště pro volejbal nebo přehazovanou ve Skalném údolí	MD	NP

Cíl 2: Zajistit bezpečné a příjemné zázemí s důrazem na rodiny s dětmi

Nabídka odborných služeb – logoped, fyzioterapeut, psycholog	D	P
Posílení role RK Motýlek zejména u rodin s malými dětmi předškolního věku	D	P
Nabídka přednášek či besed s odborníky na téma výchova dětí, prevence závislosti, zdraví, manželství, motorický vývoj apod.	D	P
Ve spolupráci se ZŠ zprostředkovat pomoc rodinám s problémovými dětmi	D	P
Podpořit preventivní akce zaměřené na bezpečnost dětí (dopravní výchova, hrazená jarní prohlídka dětských jízdních kol apod.)	D	P
Zřízení jednosměrného provozu na sídlišti	D	P
Hledat nové lokality pro bydlení	D	NP
Zajištění dopravy pro školní děti z Nových Hodkovic a Jílového	D	NP
Příprava a realizace cyklostezky a chodníků	D	NP
Vybudování retardérů u ZŠ, MŠ a omezení rychlosti na vybraných problémových komunikacích	D	NP
Zřízení městské policie a pracovního místa pro policistu pochůzkáře	MD	NP

Cíl 3: Nabídnout transparentní podnikatelské prostředí a pomoci sladovat pracovní a rodinný život

Zajištění dostatečné kapacity MŠ a ZŠ	D	P
Propojení začínajících podnikatelů na LIPO.INK	D	P
Vybudování co-workingového prostoru	D	P
Podpora spolků a NNO v jejich činnosti	D	P
Kurzy češtiny pro cizince	MD	NP
Vytipovat brownfieldy ve městě, které je možné přeměnit a využít pro podnikání	MD	NP

Cíl 4: Vybudovat a podporovat soudržnou komunitu rodin s dětmi, které se vzájemně znají, setkávají a uznávají význam mezigenerační spolupráce

Udržení a podpora pravidelných aktivit MŠ a ZŠ	D	P
Udržení kvality již existujících akcí a rozšíření o žádané akce jako je pohádkový les	D	P
Podpora komunitní platformy Share your time	D	P
Realizace projektu Týden rodiny	D	P
Zapojení rodin z nových Hodkovic do akcí pořádaných městem či zorganizování akce v nových Hodkovicích	MD	P
Prohloubit spolupráci se seniory formou pomoci seniorům, oceněním jejich dovedností, zapojení dětí do vzdělávání seniorů (např. digitální gramotnost)	D	P
Zapojení seniorů do projektu náhradní babička/dědeček či do aktivit RK Motýlek a nízkoprahového zařízení	D	NP
Vylepšení struktury webových stránek města s důrazem na snadné vyhledání informací	MD	NP

Cíl 5: Využít přírodní potenciál a polohu města pro zvyšování povědomí dětí o trvale udržitelném rozvoji

Využít dobré polohy ke společným výletům či zájezdům	D	P
Besedy na téma ekologie a udržitelný rozvoj	D	P
Výsadba nových stromů u příležitosti vítání občánků	D	P
Vybudování interaktivní naučné stezky ve spolupráci s Junáky	D	NP
Motivovat spolky a NNO k rozšíření své činnosti o venkovní aktivity	MD	P
Zlepšit propagaci venkovních akcí jako je Linkův memoriál, Hodkovičké koloběžení apod.	MD	P
Ve spolupráci se spolkem Rodáků zavést komentované prohlídky zajímavých míst v Hodkovicích	MD	NP

3. SENIORSKÁ POLITIKA

3.1 Analytická část

A. Současný stav

Senioři jsou velmi různorodá skupina z hlediska zdravotního stavu, věku, příjmů, vzdělání, zájmů, potřeb atd.

Mezi hlavní problémy osob 65+ počítáme:

- Nemocnost s nákladnou zdravotní péčí
- Potřebu sociálních služeb (v DPS i v samostatných domácnostech)
- Demenci
- Osamělost
- Chudobu
- Nedostatečnou počítačovou, finanční a mediální gramotnost (a tedy snadnou zneužitelnost seniorské neinformovanosti a zranitelnosti)
- Exekuce

Město tady má sice malé, avšak přesto významné možnosti – může usnadňovat lidem pohyb po městě, může snižovat osamělost starých lidí v jednočlenných domácnostech, může rozvíjet vlastní sociální služby, může zajišťovat poradenské akce, které budou pomoci pro každodenní život seniora. Jsme rozhodnutí pomáhat řešit problémy seniorů silami, které máme.

Pro staré lidi, zejména nad 75 let, je důležité, aby místa, která potřebují navštívit, byla blízko nebo dobře dostupná, dále potřebují pomalejší tempo všech dějů (při nakupování, při jednání na úřadech), jednoduché situace pro rozhodování, podnětné prostředí, bezpečí a klid. Jestliže je prodejna potravin příliš daleko, dění u pokladny hektické, nabídka zboží nebo služeb matoucí, výklad problému složitý, prostředí zneklidňující – pak je starší člověk vystaven stresu nebo minimálně nepohodě.

V rostoucím počtu seniorů 65+ však vidíme i řadu příležitostí jak z hlediska jejich vlastního života, tak života města, příp. celé společnosti:

- Roste počet relativně zdravých a finančně nezávislých seniorů
- Roste jejich zájem o služby (vzdělávání, cestování a další volnočasové aktivity)
- Roste jejich průčeschnost, do důchodu odcházejí s vyšší kvalifikací a s lepším zdravotním stavem než v minulosti, takže se mohou zapojit do výdělečné nebo nevýdělečné (dobrovolnické) činnosti
- Mají obrovský a rostoucí potenciál užitečnosti pro město a společnost (jako dobrovolníci v neziskových organizacích, spolupřadatelé místních akcí, pomocníci při práci s dětmi)

V současnosti jsou pro seniory nejdůležitější tato zařízení, služby a aktivity:

- plně fungující Dům s pečovatelskou službou (DPS) s 44 byty (z toho 8 bezbariérovými) a celkem 51 místy
- pravidelné akce (zpravidla týdně v úterý odpoledne) tzv. „Kavárničky“ na chodbě DPS – s pozvaným hostem nebo živou muzikou (desítky účastníků nejen z DPS)
- cvičení vsedě pro seniory (koná se v DPS, prozatím účast 6-10 osob)
- virtuální univerzita třetího věku (VU3V) prostřednictvím spolku Umíme si pomáhat, z. s., nyní v 2. semestru (21 účastníků ve dvou skupinách, uvažujeme o dalším rozšíření)

- Klub bývalých zaměstnanců MONROE (největšího zaměstnavatele ve městě) - schází se každou středu, pořádají akce jako výlety, posezení s jubilanty, předvánoční setkání aj. (celkem až 100 členů)
- páteční promítání v městském kině – senioři využívají, ovšem nejsou to filmy speciálně pro ně
- městská knihovna – kromě výpůjčních služeb občas pořádá besedu v prostorách knihovny, v kulturním domě nebo v kině
- senioři se mohou zapojit do řady místních spolků, jako je např. Sdružení rodáků a přátel Hodkovic, Klub bývalých zaměstnanců Monroe Czechia, Rodinný klub Motýlek, Sokol a další
- výborně funguje terénní pečovatelská služba, jejíž kapacita je v současnosti 65 uživatelů
- město má dobré zdravotní služby (3 obvodní lékaři, zubař, lékárna)
- velmi časté jsou autobusové spoje především do Liberce, ale také do Jablonce n. N., Turnova a Prahy ve všední dny
- s Libercem má město i dobré spojení pomocí vlaku a automobilu (silnice dálničního typu – max. 15 minut jízdy)

B. Zhodnocení - SWOT analýza

Pro zhodnocení současné situace a výhledu na další léta byla zpracována SWOT analýza. Podkladem pro ni byly:

- Výsledky dotazníkového šetření z prosince 2019, (51 odpovědí od osob 60+).
- Hlasování z ledna 2020 za účasti 14 vybraných (dobře informovaných) osob.
- Diskuse a závěry pracovní skupiny pro seniory a čtyřčlenného zpracovatelského týmu plánu na rok 2020 (únor 2020).

Jako nejdůležitější se ukázaly tyto skutečnosti:

S = přednosti, výhody, silné stránky města:

Hlavní přednosti:

- blízkost volné přírody (vycházky, turistika)
- dostatek míst ve městě pro setkávání seniorů (DPS, Kulturní dům, ...)
- existence terénní pečovatelské služby
- mnoho kulturních a společenských akcí vhodných pro seniory (virtuální Univerzita 3. věku, cvičení v DPS, „kavárnička“)
- velmi časté autobusové a vlakové spoje především do Liberce, kde je řada nadmístních zdr. a soc. služeb, jakož i příležitostí k volnočasovým aktivitám
- zdravotní zajištění (3 obvodní lékaři, zubař, lékárna)

Další přednosti:

- mezigenerační aktivity
- provoz Domu s pečovatelskou službou (44 bytů, 51 lůžek)
- spolkový život (Sdružení rodáků a přátel města, Klub bývalých zaměstnanců Monroe,
- virtuální univerzita 3. věku

W = nedostatky, problémy, nevýhody, slabé stránky:

Hlavní nedostatky:

- není přehled o osaměle žijících starších lidech (jejich počet ve spolupráci s lékaři teprve zjišťujeme) a lidech s pohybovým omezením

- přetrvávají bariéry pohybu (vč. budovy radnice a panelových domů na sídlišti)
- nedostatek laviček ve městě
- nedostatek kapacit v DPS a žádné kapacity v běžných domovech pro seniory
- chybí sociotaxi pro Liberec (se seniorem řidičem)
- chybí některé zvláštní služby jako poradenství (finanční, právní, sociální, občanské aj.)

Další nedostatky:

- chybí další vhodné (malometrážní) bydlení pro seniory
- nedostatečné finanční a personální zajištění zdravotních a sociálních služeb

O = příležitosti, které se objeví v dalších letech a bude možné je využít:

Hlavní příležitosti:

- růst počtu relativně zdravých a nezávislých seniorů ve městě a jejich zájem o služby (vzdělávání, cestování, ...)
- využít schopnosti a zkušenosti aktivních seniorů
- rozvoj dobrovolnictví seniorů (aktivní nabídky)

Další příležitosti:

- využít mezigenerační aktivity a projekty
- další služby jako SOS tlačítko nebo GPS lokátor
- činnosti rodinného klubu Motýlek, který se zaměří i na seniory
- další vzdělávací nabídky

T = ohrožení, která mohou přijít:

Hlavní hrozby:

- růst počtu seniorů s potřebou péče (včetně neformální péče rodinnými příslušníky)
- nedostatečné finanční a personální zajištění běžných zdr. a soc. služeb
- chybějící služby pro rostoucí počet lidí s demencí (nyní v Hodkovicích odhad 40-50 lidí s diagnostikovanou demencí)
- nedostatečná příprava na stáří u 50+ (příp. 55+)

Další hrozby:

- další šmejdi
- neúspěch v uplatňování mezigenerační soudržnosti a spolupráce (nezájem ze strany seniorů nebo dětí a mládeže)

Všechny tyto poznatky a závěry byly promítnuty do návrhové části koncepce.

3.2 Návrhová část

C. Vize, tematické oblasti činnosti města a hlavní cíle

Naše vize:

**Senioři jsou trvalá a žádoucí součást našeho města.
Odstraňujeme fyzické a sociální bariéry kvalitně prožívaného stáří.**

Co znamená odstraňování bariér? Vysvětlujeme to na dvou příkladech.

Z celostátních údajů ČSÚ z roku 2018 vyplývá, že z 2087 tis. lidí ve věku 65 let a více (65+) je asi 160 tis. osob pohybově postiženo tak, že neujde ani 500 metrů. Přitom se nezapočítali obyvatelé domovů pro seniory a DPS. Z 553 seniorů ve věku 65+ žijících v Hodkovicích tedy může být takto postiženo cca 42 osob + několik dalších z DPS. Pro ně je vzdálenost např. mezi bydlištěm a samoobsluhou nebo náměstím nepřekonatelná bez laviček, na nichž by si mohli odpočinout. Zhruba dvakrát více je podle ČSÚ počet osob s menším pohybovým postižením, tzn. v Hodkovicích asi 90, kteří si chtějí jen vyjít na vycházku za město, za hřbitov, ke koupališti a na jiná místa, která jsou častým cílem vycházek. Nedostatek laviček je tedy bariérou, která brání cca 140 seniorům (tedy asi čtvrtině ze všech!) v pohybu po městě a zhoršuje kvalitu jejich života.

Jsou však také neviditelné bariéry a jednou z nich je osamělost (fyzická i citová). Starší lidé žijící v osamělosti trpí častěji než ostatní nemocemi srdce, demencí, depresemi, sebevraždami a celkově se dožívají kratšího věku než ostatní lidé. Počet osamělých lidí zatím neznáme, nevíme, jak často je navštěvují třeba příbuzní nebo známí, ani to, jak negativně svou osamělost prožívají. Na základě údajů ČSÚ (avšak neúplných a zastaralých) prozatím odhadujeme, že v Hodkovicích n. M. může v současnosti žít 50 - 150 osamělých lidí. Kdybychom věděli, kteří to jsou, můžeme jim nabídnout častější sociální kontakty (návštěvy sousedů a dobrovolníků), zvýšit pocit jejich bezpečí (nabídka seniorské obálky, mobil pro seniory, SOS tlačítko aj.) a pokusit se je více začlenit do života města a jeho volnočasových aktivit.

Celou seniorskou problematiku z pohledu města rozdělujeme do šesti tematických oblastí:

1. **Venkovní prostředí a pohyb po městě**
2. **Bydlení a jeho bezpečí**
3. **Sociální a zdravotní služby a další péče**
4. **Zájmové činnosti (fyzické, mentální, společenské, včetně vzdělávání) a poradenství (mediální gramotnost, finanční gramotnost, besedy s odborníky)**
5. **Mezigenerační vztahy a veřejně prospěšné aktivity**
6. **Informování od městských orgánů a zpětná vazba**

Součástí koncepce nejsou pracovní aktivity seniorů, neboť zde má město omezené možnosti.

Hlavní cíle koncepce jsou dva:

- a) Pomáhat těm, kteří to potřebují a chtějí (tematické oblasti 1, 2 a 3)
b) Do aktivit města zapojovat ty, kteří chtějí žít pěkný život (tematické oblasti 4 a 5).

D. Opatření a aktivity

Město bude dosahovat vytyčených cílů postupně, a to realizací řady opatření (aktivit a akcí). Navržená opatření neinvestičního charakteru, rozdělená do tematických oblastí, jsou v tabulkovém přehledu.

Všechna opatření charakterizujeme pomocí dvou kritérií:

- důležitost
- proveditelnost

Důležitostí opatření míníme velikost dopadu (kolika lidí se týká), významnost potřeb, které uspokojuje, příp. naléhavost řešení.

Proveditelností míníme, do jaké míry nebo zda vůbec lze opatření uskutečnit ihned, anebo až po určité přípravě. Opatření, pro které nejsou známy dostupné zdroje financování, může být sice důležité, ale nyní není proveditelné. Může jít také o nejasnost celého záměru, o legislativní a správní překážky, o personální nezajištěnost přípravy aj.

opatření	proveditelné P	zatím neproveditelné NP
velmi důležité D	dáváme do plánu na nejbližší rok	připravujeme na později
méně důležité MD	realizovat po uskutečnění velmi důležitých	zatím odsunujeme */

*/ dokud se nestane velmi důležitým anebo proveditelným

„Méně důležité“ neznamená „nedůležité“ (v tom případě by zde opatření vůbec nebylo). Jde však o opatření, které je buď zbytné nebo se týká malého počtu osob anebo není tak naléhavé jako opatření se známkou D = velmi důležité. Údaje v přehledu ovšem platí pro současnost, v budoucnu se mohou měnit a budou každoročními plány upřesňovány.

„Neproveditelné“ znamená pouze to, že v současné době chybí personální zajištění, financování nebo řádné ujasnění daného záměru. Během roku se tak řada „neproveditelných“ opatření může stát dobře proveditelnými.

Jde tedy spíše o „zásobník opatření“, které mnohou být realizovaná ve prospěch seniorů ve městě, příp. dětí (oblast 5). Podrobnosti k řadě opatření (označených D a P) lze najít v plánu akcí a aktivit na rok 2020.

1 Venkovní prostředí, doprava a pohyb po městě

instalovat ve městě více laviček	D	P
řešit pohybové bariéry – přístupnost přízemí budovy MěÚ	D	P
zřídit sociotaxi pro zájemce o jízdu do Liberce a Turnova za potřebnými zdr. a soc. službami nebo za nákupy – základní verze (soukromí dopravci osobními auty)	D	P
řešit pohybové bariéry panelových domů na sídlišti	D	NP
zřídit sociotaxi – širší verze (nákup mikrobusu)	MD	P

2 Bydlení a jeho bezpečí

nabídnout bezpečnostní služby a pomůcky: a) seniorská obálka první pomoci, sociální bydlení (malometrážní byty se snadnou dostupností)	D	P
nabídka technických prvků zabezpečení bytů nebo bezpečí v bytech (zdarma nebo za sníženou úhradu)	MD	P
nabídnout bezpečnostní služby a pomůcky: b) SOS tlačítko (za 0 – 150 Kč/měs.), c) GPS lokátory pro vyhledání osoby (napojené na pult centrální ochrany městské policie Liberec)	MD	NP

3 Sociální a zdravotní služby, poradenství a další péče

vyhledávat osamělé seniory a poskytovat jim potřebné služby	D	P
beseda s odborníkem, po skončení navázat individuálními konzultacemi nebo dávat doporučení do Liberce (poradna pro rodinu, seniorský ombudsman aj.)	D	P
pečovatelské služby a služby osobní asistence u nejstarších seniorů	D	P
domácí péče - doprovody k lékaři, na úřady, na procházku, za kulturou	D	P
rozšířit rozvoz stravování (včetně dietního, např. při cukrovce)	MD	P
zapojení DPS, ale i jednotlivců bydlících „doma“ do Ježíškových vnučat	MD	P
využít libereckého seniorského ombudsmana – pro první kontakt se seniorem, který je v nepříznivé životní situaci a hledá pomoc (pro případy nečinnosti úřadů, občanskoprávní záležitosti, problémy s bydlením, sociálními dávkami apod. - jiné než zdravotní)	MD	P
služba roznášení knih z městské knihovny do domácností pohybově postižených seniorů	MD	P
seniorské vzdělávání (mediální gramotnost, fin. gramotnost, besedy s odborníky)	MD	P

4 Zájmové činnosti (fyzické, mentální, společenské - vč. vzdělávání)

zdravotní cvičení, jóga pro seniory aj. v Kulturní domě, ve školní tělocvičně nebo v DPS	D	P
setkání s odborníkem, přednášky a besedy – lékař, psycholog, právník, hasič a další	D	P
ocenění k jubileu a) 60 a 65 let pozvánka a krátký program na radnici (před Vánoci?), b) 70 let a více (po 5 letech) předem ohlášená osobní návštěva starostky v domácnosti jubilanta	D	P
předvánoční posezení seniorů se starost(k)ou a zastupiteli	D	P
kavárna pro seniory v DPS s týdenním „klubovým“ programem, setkáním se známou osobností nebo s živou hudbou	D	P
výstava Šikovné ruce našich seniorů (ruční práce, fotografie, umělecká díla včetně literárních)	D	P
„posilovna paměti“ – kvízy a testy, meditace, cvičení mozku ke zlepšení paměti	D	NP
den nebo týden pro seniory - nabídka zdr., soc., vzděl. a dalších volnočasových služeb	D	NP
virtuální univerzita 3. věku: a) podpora dalších ročníků, b) příležitost pro skupinu absolventů pokračovat další zájmovou nebo veřejně prospěšnou aktivitou	MD	P
zájezdy na kulturní akce (divadla, výstavy, koncerty) do okolních větších měst (Praha, Ml. Boleslav, Ústí n. L., Jablonec n. N., Jičín)	MD	P
skupinová vycházka do okolí Hodkovic nebo autobusem či vlakem do jiného místa na Liberecku	MD	P
zábavné pořady pro více účastníků (seniorů) v Kulturním domě nebo v kině (posezení s hudbou, „turnaj“ v karetní hře, setkání se známou osobností)	MD	NP

pobytový letní tábor pro seniory v pronajatém zařízení anebo docházkový (zájemci jsou denně ve městě nebo odjíždějí do blízkého okolí a tam mají společný program- vycházky, hry, zábava, beseda s odborníkem nebo známou osobností)	MD	NP
--	----	----

5 Mezigenerační vztahy a veřejně prospěšné aktivity

návštěvy dětí z MŠ a 1. stupně ZŠ v DPS, příp. pořad pro seniory v KD <u>s vlastním programem</u> (divadlo, sportovní a umělecká vystoupení, předčítání apod.)	D	P
získávání seniorů jako příležitostných nebo pravidelných dobrovolníků při organizaci kulturních, sportovních a společenských akcí v Hodkovicích	D	P
„náhradní babička, děda“ – senioři poskytují buď občasnou péči o děti v nepříbuzných rodinách a starají se o jejich volný čas, anebo mají soustavnější a všestrannější vztah s rodinami (tzv. adopce)	D	NP
hodinový vnuk – místní studenti SŠ věnují hodinu svého času týdně osamělým nebo starým (75+) lidem v DPS a v samostatných bytech	D	NP
Mapujeme město: 2-4 členné kombinované týmy seniorů a starších dětí či mladistvých (ZŠ a SŠ) společně mapují místa ve městě, která jsou zanedbaná, avšak potřebují jen malé zlepšení, většinou vzhledu (úklid, nátěry) nebo drobných doplňků (lavičky, koše)	D	NP
rozšíření činnosti Rodinného klubu Motýlek na seniory	D	NP
Pohádková babička, pohádkový dědeček, senioři chodí číst do MŠ	MD	P

6 Informování od městských orgánů a zpětná vazba

pro informování seniorů o akcích využívat měsíční Kulturní kalendář, každodenní relaci městského rozhlasu, webové a facebookové stránky města, výleповé plochy a venkovní nástěnky v Liberecké ulici	D	P
v Radě města Hodkovice n. M. projednat dvakrát ročně stav v plnění přijatých opatření (všech opatření, tzn. s dotací MPSV i mimo ni)	D	P
v prosinci 2020 uskutečnit opět dotazníkový průzkum a připravit plán akcí na rok 2021	D	P

Investiční záměry, ze kterých mají zpravidla prospěch všechny skupiny obyvatelstva, jsou uvedeny na začátku dokumentu.

Realizace této koncepce, jakož i jednotlivých opatření, bude znamenat významný přínos pro zvýšení kvality života seniorů. Dojde například:

- ke zlepšení podmínek pro pohyb seniorů po městě i pro dostupnost služeb a nákupů mimo Hodkovice,
- ke zvýšení jejich bezpečí,
- ke snížení osamělosti, zvýšení pocitu sounáležitosti ostatních obyvatel s jejich situací a ke zvýšení respektu vůči starým lidem,
- ke zlepšení jejich informovanosti o praktických životních otázkách (jak se chovat v konkrétních životních situacích)
- ke zlepšení jejich fyzické a mentální zdatnosti společně s větším sociálním zapojením,
- k rozšíření podmínek pro jejich zájmové činnosti,
- k vyššímu uznání seniorům a ke zvýšení jejich spokojenosti a pocitu užitečnosti,
- ke zvýšení informovanosti o konkrétních akcích a aktivitách ve městě (op. 4.1),
- nezbytné organizační opatření k úspěšné realizaci celého plánu (op.4.2)

Mezigenerační a veřejně prospěšné aktivity seniorů přinesou prospěch jim samým, rodinám s dětmi, městu i celé společnosti. Zapojení seniorů do pracovních a mimopracovních (dobrovolnických) aktivit znamená 1. že senioři vytvářejí užitečné hodnoty pro společnost (v komerční i nekomerční sféře), 2. že dochází ke zvýšení kvality jejich života, 3. že jejich zapojení bude snižovat negativní předsudky o „zbytečnosti“ starých lidí.

4. ZÁVĚR

E. Schvalování, řízení a realizace koncepce

Schvalovacím a řídicím orgánem pro realizaci koncepce je zastupitelstvo města.

Poradním orgánem je pracovní skupina (na úrovni komise), kterou jmenuje RM. Úkolem komise je občanské a odborné sledování realizace, dávání podnětů ke změnám a příprava akčních plánů na další rok. Příprava zahrne vyhodnocení dosavadních opatření, dotazníkové šetření názorů a potřeb obyvatel a návrh opatření (aktivit a akcí) s využitím „zásobníku aktivit“.

Realizaci jednotlivých opatření zajišťují orgány města a útvary MěÚ podle svých kompetencí.

Publicita bude zajištěna pomocí www stránek města, facebookového profilu města a článků v Kulturním kalendáři.

F. Aktualizace koncepce a roční plány

Tato koncepce se stane součástí aktualizované strategie rozvoje města Hodkovic n. M., která bude připravena v roce 2021 a která vedle rodinné a seniorské problematiky zahrne i všechny ostatní oblasti života města. Aktualizována tak bude společně s touto strategií.

Rozhodující pro realizaci jsou každoroční akční plány, která zahrnou ty aktivity a akce, kterou jsou současně i důležité (z hlediska potřeb a přínosů) a proveditelné (z hlediska financování aj.). Plán akcí na rok 2020 byl zpracován v únoru 2020. Plán akcí na další léta bude připravovat zmíněná pracovní skupina (komise) schválená Radou města.

Schvalovací doložka- návrh usnesení ZM:

Zastupitelstvo města projednalo a schvaluje Koncepti rodinné a seniorské politiky města Hodkovic nad Mohelkou na období 2020 – 2026.

Číslo usnesení
Datum jednání

Pozn.

Koncepce rodinné a seniorské politiky města Hodkovic nad Mohelkou na období 2020 – 2026 bude předložena ke schválení zastupitelům 16.4.2020. Vzhledem k tomu, že MPSV vyhlásilo letošní ročník soutěže Obec přátelská rodině a seniorům dříve než v předchozích letech, přikládáme zpracovanou koncepci bez jejího schválení.